

В свою чергу, питання до неповнолітньої особи мають бути простими для її розуміння, не завдавати принизливого чи образливого відчуття. Після питання слідчого неповнолітня особа також не повинна відчувати натиску на себе зі сторони будь-якого учасника допиту. Правдивість отриманих відомостей багато в чому залежить від «якості» поставлених запитань.

Таким чином можна стверджувати, що першорядним завданням слідчого в ході проведення допитів неповнолітніх осіб є встановлення та підтримання психологічного контакту з ними, що досягається вивченням, аналізом та врахуванням важливих обставин, що є вищенаведеними нами.

Одержано 20.04.2019

УДК 343.98

Олександр Павлович СЛОБОДЯНИК,

курсант групи Ф2-302 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Заболотна Ю. В.

ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ІНОЗЕМЦІВ

Правова наука України приділяє особливу увагу правовому статусу іноземних громадян в кримінальному судочинстві. Кримінально-процесуальне законодавство України має ряд недоліків з питань, пов'язаних із правовою регламентацією участі іноземних громадян у кримінальному судочинстві України.

Після введення до КПК України правової норми, яка звільняє особу, що має процесуальний статус свідка, від обов'язку давати свідчення щодо членів власної сім'ї та близьких родичів, почали з'являтися дисертаційні дослідження, присвячені даній проблематиці.

До сьогоденні питанням правового статусу іноземців, розслідуванням злочинів, вчинених іноземцями, та висвітленню їх криміналістичних аспектів були присвячені окремі праці О. І. Бастрикiна, Р. С. Белкіна, П. Н. Бірюкова, Н. О. Жукової, О. А. Калганової, І. М. Князева, І. І. Когутича, А. Г. Крамарева, В. П. Лаврова, П. Г. Назаренка, О. І. Олександрової, К. Є. Остроги та інших.

Розглянемо сутність офіційного визначення дефініції «іноземець» У статті 1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства від 4 лютого 1994 року, іноземець – це визнаються особи, які не перебувають у громадянстві України і є громадянами (підданими) іншої держави або держав.

Тобто слід зазначити, що виклик на допит іноземців, які прибули до країни у складі делегацій, туристичних груп, морських круїзів тощо повинен відбуватися через керівників цих груп, делегацій. Іноземці-студенти, а також інші іноземні громадяни, що проходять навчання в Україні, можуть бути викликані через адміністрацію навчальних закладів, земляцтва та інші організації, до яких вони входять. У таких випадках слідчий повинен продумати, як іноземець, що не знає мови і відповідного населеного пункту (міста), зможе

відшукати місце допиту. Незнання іноземним громадянином правил українського судочинства може привести до протидії з його боку у формі уявної помилковості щодо незаконності рішень і дій слідчого. Тому слідчому в подібних випадках необхідно роз'яснити іноземцеві його права та особливості українського судочинства та в разі потреби пояснити незрозумілі допитуваному аспекти. Йому може сприяти в цьому і захисник, що бере участь у кримінальному провадженні. Іноземець може бути упереджений із приводу існуючого в нашій країні режиму влади, мати перекручені уявлення про права та обов'язки українських громадян, процесуального порядку їх обмеження і т. д.

З метою встановлення психологічного контакту слідчий повинен створити необхідну дружнелюбну атмосферу допиту, аби допитувана особа почувалась комфортно та захищено. Варто мати на увазі ще одну важливу в психологічному плані обставину: багато громадян країн СНД, перебуваючи в Україні, ще не почувують себе повною мірою іноземцями, внутрішньо вони ще «свої», що часом відображається на їхніх поведінці та вчинках. Цей феномен «свого» може проявитись і в діях працівників правоохоронних органів: в ігноруванні необхідних правил спілкування з іноземцями у процесі дізнання чи досудового слідства.

Перед допитом слідчий повинен мати хоча б загальну уяву про політичний лад, правові принципи і звички, історію та географію країни допитуваного. Необхідно уникати постанови перед іноземцем запитань, які є дотичними до його політичних уподобань або національних почуттів, а отже, можуть перетворити допит на дискусію з питань політики, ідеології чи національних відносин. Необхідно також особливо готувати мову запитань, тобто вибирати їхні лексика і стиль.

Якщо іноземець не володіє державною мовою слідчий повинен залучити перекладача. При допиті іноземних громадян перекладачу відведена «особлива» роль. Дуже важливо, щоб перекладач під час допиту був помічником слідчого, залишаючись при цьому самостійним та неупередженим учасником процесу. Перед початком допиту слід провести бесіду з перекладачем. Якщо перекладач виконував функцію гіда, головного туристичної групи, він може доповісти слідчому важливі відомості про особу іноземця. У той же час, іноземний громадянин у присутності знайомого йому перекладача буде почувати себе вільно і відносини зі слідчим будуть довірливими. Іноземці, які знаходяться на допиті в органах внутрішніх справ, частіше ведуть себе замкнуто. Кожним своїм словом, манерою поведінки і слідчий і перекладач повинні спростовувати існуючі у іноземців уявлення про відсутність законності та етики у діяльності українських органів розслідування. Безуспішний допит іноземця може забезпечити одне невіддале за конкретної ситуації слово. Тим паче, що значення одного і того ж слова може бути сприйняте людьми різної соціальної, національної та державної належності в абсолютно інший, інколи протилежний спосіб.

Таким чином, у цьому і полягає складність допиту іноземця. Вважаємо, щоб запобігти неправильному трактуванню юридичних термінів, появі ускладнень у процесі допиту, що пов'язано з автентичним розумінням специфіки

кримінального судочинства, необхідно вирішити питання щодо підготовки перекладачів у системі навчальних закладів МВС України.

Одержано 27.04.2019

УДК 343.1

Аліна Юрїївна ТЕЛЬНА,
курсант групи Ф1-303 ХНУВС

Науковий керівник: Безсонна Т. Ф.

СУБ'ЄКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Розслідування події злочину є складним процесом об'єктивної дійсності, який додатково ускладнюється тим, що сьогодні для підготовки, скоєння та приховування злочину використовуються передові наукові технології, сучасні технічні засоби та методи. Для успішного розслідування злочинів, реалії сьогодення вимагають від слідчого застосування широкого кола суспільних, природничих, математичних і технічних знань.

Мета дослідження – визначення суб'єктів застосування спеціальних знань у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування, та відмежування повноважень експерта та спеціаліста, як суб'єктів застосування спеціальних знань.

Спеціальні знання – це знання, які не відносяться до загальновідомих, а ті, якими володіє обмежене коло спеціалістів, а також як наявність у особи відомостей, отриманих в результаті професійного досвіду або спеціальної підготовки, наукової і практичної діяльності, вивчення певної галузі науки, техніки, мистецтва та ремесла.

Так, у відповідності до ст. 69 КПК України експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань.

У відповідності до ст. 71 КПК України спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок.

Для цих цілей можуть запрошуватись незацікавлені у результатах справи особи різних професій, котрі мають вищу чи середню освіту і систематичну підготовку за конкретною спеціальністю, а також досвід роботи у певній сфері виробництва, науки, культури й ремесла.